

UNIVERSITÄTS-
BIBLIOTHEK
PADERBORN

**Henrici Canisi[i] Noviomagi, Belgæ, Jn Academia
Ingolstadiensi SS. Canonum Profess. Ordinarii & Primarii,
Opera Quæ De Ivre Canonico Reliqvit**

Canisius, Heinrich

Coloniae Agrippinae, 1662

Regvla. XV. Odia restringi, & favores convenit ampliari.

[urn:nbn:de:hbz:466:1-62169](https://nbn-resolving.org/urn:nbn:de:hbz:466:1-62169)

contr. nasc. l. 4, C. De condit. indeb. l. 4, C. Ad Aquil. & ibid. D. Singulariter receptum est in militibus, & minoribus xxv. annis, ut nec in compendio faciendi his obstat ignorantia juris, l. Regula 9, §. 1. D. De iur. & facti ignor. propterea quod illi magis arma quam leges tractant, l. fin. C. De iure delib. hi vero propter imbecillitatem iudicii venia digni sunt, l. Quamvis 11, C. De iur. & facti ignor. Adde, & ignorantiam juris in compendiis tunc demum obesse, si ignorans Jurisconsulti copiam habuerit, quem potuerit consulere; vel suâ prudentia ita intractus fuerit, ut facile scire potuerit, ignorantiam juris sibi detrimento futuram, d. l. Regula §. sed juris, l. In bonorum 10, D. De bonor. posses. quæ insignis hac in re limitatio est.

Ceterum quæsitum est, an juris ignorantia in delictis excuset? in quo certè prædicta Papiniani moderatio de damno & de compendio adhiberi non potest. Verius tamén est, delinquentem excusare, saltem ut mitius puniatur, per text. §. ita tamen Inst. De vi bon. raptor. l. Quæ adulterium 38, §. 1, in vers. nam si sola D. Ad L. lul. de adult. l. Divus 15, §. pen. D. Ad L. Corn. de fals. quia error juris dolum non continet, l. Igitur 1, vers. & generaliter D. Delicti hereli causa; qui in delictis, præcipuè publicis, spectatur, l. pen. D. Ad L. lul. de adult. cum jurib. in Glof. alleg. dum tamen delictum non sit contra jus

naturale, vel rationem juris naturalis, d. l. Quæ adulterium §. 1, & l. 2, C. De in qua voc. aut contra jus civile notorium & indubitatum; de quibus fufius apud Andream Tiraquel. in Tract. de penis causa 11.

Quocirca non obstat text. in l. Qui commensum 14, in fine D. De re milit. ubi propter ignorata jura tyroni patitur.

Utrum verò contra jus delinquens peccet in foro animæ, alii consulantur, Navar. fusc. in Manuali cap. 23, num. 44, cum seqq. Sylvest. in Summa, in V. Ignorantia. Quamvis alicui fortasse videri posset, eum, qui contra jus civile facit, nullam noxam contrahere, dummodò contemptus & scandalum abint; ex eo, quod alienatio rei dotalis & renuntiatio hæreditatis, alioquin à Jure civili improbatæ, juramento confirmantur, c. Cum contingat 28, de jurejur. c. 25 de pactis in 6, At verò rei turpi, ut est peccatum, juramentum accedere non potest, propter juris Reg. Non est obligatorium contra bonos mores præstitum juramentum, c. Non est obligatorium inf. eod. Verum hæc sententia D. Thomæ cæterisque Theologis non probatur, D. Th. 1, 2, quæst. 69, art. 4, & Gregor. de Valentia tomo 2, disput. 7, qu. 6, puncto 6, Vbi ex communi Catholicorum sententia contrarium tradunt.

REGVLA XIV.

Cum quis in jus succedit alterius, justam ignorantie causam censetur habere.

Similis ferè Regula extat in D. h. t. l. Qui in alterius, Si enim alieni facti ignorantia justa est, ut supra ad præcedentem regulam diximus; ergò & ejus, in cujus hæreditatem vel locum succeditur; nam & hujus factum alienum est. Quod fit, ut hæres vel alius successor cogi non possit jurare de facto defuncti vel alterius, propter justam ignorantie causam, l. Marcellus 11, §. 1, D. Rerum amot. l. Videamus 4, in princ. D. de in litem

jurando, Nisi ubi quis tamquam testis alieni facti adhibetur; qua tamen specie non tam de facto alieno, quam de proprio, juratus deponit, quod scilicet, vel viderit, vel audierit, vel alio corporis sensu defuncti factum vel alterius perceperit, l. fin. C. de fideicom. Atque idcirco ad præsentem Reg. hoc modo pertinet, Neque his obstat Reg. Is qui in jus inf. eod. nam illa non de facto (de quo hic agitur) sed de jure defuncti loquitur.

REGVLA XV.

Odia restringi, & favores convenit ampliari.

Odia favoribus opponuntur: qualia sunt, quæ juri communi derogant, vel alteri præjudicium adferunt. Juri communi, ut sunt statuta illi contraria. Cum enim jus commu-

ne ad eò favore sit, quod publicæ tranquillitatis causa in commune sit constitutum; necesse est, ut statuta, quæ huic adverfantur, strictè accipienda sint, & redigenda, quantum fieri potest,

Aaaa

ad

ad jus commune, cap. Cum dilectus 8, circa fin. Ext. De consuet. Nam & si quid in statutis desideratur, à Jure communi suppleri solet, per text. in l. 2, C. De noxal. action. Idem est in dispensationibus, quæ & odiosæ sunt, eò quod adversus jus commune concedantur; ac proinde strictam quoque interpretationem recipiunt, per textum in cap. 1. cap. 2, De filiis probyte in 6. cap. 3, Ext. De consang. & affin. Quà ratione & decimæ in feudum olim laicis concessæ, ad decimas novalium non producuntur, cap. Tua 2, §. fin. De decimis. Quippe juri communi adversum est, ut laici decimas possideant, cap. Causam 7, De praescript. c. Prohibemus 5, De decimis. Similiter omnia privilegia & rescripta odiosa dicuntur, quæ tendunt in præjudicium alterius, atque idcirco hoc sensu accipienda sunt, ut quam minimum alteri noceant, cap. Quamvis 8, De rescript. in 6, l. 2, §. si quis à Principe 6, D. Ne quid in loco publ. l. Rescripta 7, C. De precib. imp. offeren. Neque movet S. C. Macedonianum, quod licet odiosum sit, & tantum de numerata pecunia loquatur, interpretatione tamen juris porrigitur ad frumentum, vinum & oleum, mutud datum fisionam. l. Item §. mutui D. Ad S. C. Maced. quia id accidit, ne fraus fiat S. C. Macedonianum; facile enim creditores hac arte eludere possent S. C. auctoritatem, submittendo hujusmodi merces, quæ postea à filiofamilias redigerentur in pecuniam numeratam; sic sine effectu esset S. C. Macedonianum. Adde quæ de pœnis dicam

ad cap. In panis inf. eod. Atque hæc de odiosis. Quæ autem favorabilia sunt, interpretatione juvantur & extenduntur; ut sunt beneficia Principis, quæ, ut inquit Javolenus, quam plenissime interpretari debemus, l. 3, D. De constit. Princ. & text. in cap. Olim 16, Ext. De verb. signif. in cap. Cum dilecti 6, in fine De donat. Quod sit, ut, si cui tempore interdicti permissum est celebrare vel audire divina officia, idem permissum intelligatur & ejus domesticis, c. Licet 11, De privi. lib. 6, & concessio decimarum alicujus parochiæ comprehendat etiam novalium decimas, cap. Ex parte 27, Ext. De decimis. Et sic de cæteris beneficiis Principis, quatenus scilicet concernunt jus Principis concedentis: nam quoad jus tertii strictissime accipienda sunt: cum huius prospectu beneficia odiosa sint. Semper enim illud in beneficiis Principum tacite inest, ut ita profint, dummodò aliis non noceant, ut jam antè declaravimus. Ubi tamen beneficia Principum ambitiosa sunt, etiam si alteri non noceant, nihilominus receptum est, ut in his interpretatio adhibeatur, in odium impetrantis; veluti, si cui provideri mandatum est de beneficio Ecclesiastico. Nam huic de pensione provideri non poterit, c. 4, De praben. lib. 6, Et impetratio beneficii Ecclesiastici, suppresso alio, quod possidetur ab impetrante, nullius momenti est; nisi forte moru proprio diserte emissæ esset, cap. Si motu 23, De praben. lib. 6.

REGULA XVI.

Decet concessum à Principe beneficium esse mansurum,

Quid beneficium sit, per se planum est: modò hæc meminerimus beneficii nomine & privilegium contineri, per textum in l. 3, D. De constit. Princ. in l. Ex factis 43, circa princ. D. De vulg. & pup. Videtur hæc Regula desumpta ex cap. Sic ut 16, De praben. lib. 6, ex cap. 1, in princ. De privileg. eod. lib. Atque ad eò obtinet, ut etiam per generalem legem postea latam, l. 3, C. De silentiar. & decur. aut per concessionem generaliter vel specialiter factam, text. optimus in cap. Si propter 10, De rescript. lib. 6, cap. Veniens 19, De praescript. nihilò magis beneficio derogetur. Quia non præsumitur Princeps jus alteri concessum auferre velle, nisi id expressè contestetur, c. Quamvis 8, De rescript. in 6.

Sed an rectè à Principe expressis verbis privilegium revocari possit, dubitationis est. Et licet sint qui distinguant privilegium concessum subdito ab eo, quod non subdito concessum est, quod illud regulariter revocari possit, hoc vero minime; And. Gail. lib. 3, Obs. 6, in fine D. Peckius lib. quem vide. & Felin. ad cap. Novus num. 7, cum seqq. D. De judic. mihi tamen probabilius videtur, Principem beneficium à se semel datum, etiam subdito suo, revocare non posse: quippe Princeps ex consensu suo non minus obligatur, quam privatus, propter naturalem æquitatem, quæ dicat, ea, quæ semel placuerunt, servanda esse, l. 1, in princ. D. De pact. At quis dubitat, naturali æquitati subiectum esse Principem? Quà ratione non ablus.